

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΕΥ1	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	A
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟ ΑΙΓΑΙΟ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	7.5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Ειδικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν υπάρχουν προαπαιτήσεις		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ema.aegean.gr/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων <p>Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να γνωρίζουν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά που αφορούν τη μεταβατική περίοδο από την Τελική Νεολιθική έως την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού στον Ελλαδικό χώρο,
--

- να αξιολογούν τη σημασία των πολιτισμικών φαινομένων που αναπτύχθηκαν κατά την ίδια περίοδο,
- να αναλύουν και να ερμηνεύουν τα αρχαιολογικά δεδομένα στο πολιτισμικό τους πλαίσιο και σε σχέση με τις παραμέτρους της τοπικότητας και της ιστορικότητας,
- να αντιλαμβάνονται και να εξηγούν τις μεταβολές όπου και όταν εμφανίζονται κατά τη στο προϊστορικό Αιγαίο κατά τη μετάβαση από την Εποχή του Λίθου στην Εποχή του Χαλκού,
- να επαναπροσεγγίζουν τα αρχαιολογικά δεδομένα εξετάζοντας κριτικά τη χρησιμότητα της εξελικτικής θεώρησης στην κατανόηση και ερμηνεία των προϊστορικών κοινωνιών.

Τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που αποκτούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες με την ολοκλήρωση του μαθήματος, θα έχουν τη δυνατότητα να τις εφαρμόσουν και σε άλλους τομείς ειδίκευσης της αρχαιολογίας σε επίπεδο μελέτης και έρευνας. Συγκεκριμένα, με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση να αξιολογούν τα αρχαιολογικά δεδομένα με κριτικό τρόπο, αναζητώντας τη σύνδεση με τις ερμηνευτικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από τις επιστημονικές προκαταλήψεις που επικρατούν κατά καιρούς στην επιστήμη της Αρχαιολογίας. Τέλος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να ερμηνεύουν οι ίδιοι/ίδιες τα αρχαιολογικά δεδομένα, γεγονός που συμβάλλει στην καλλιέργεια της ανεξάρτητης σκέψης σε όλους τους τομείς της αρχαιολογικής έρευνας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα,:

*Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών*

*Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
.....
Άλλες...
.....*

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα καλύπτει χρονικά και πολιτισμικά τις περιόδους της Τελικής Νεολιθικής (π. 4500 – 3200 π.Χ.) και της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού (π. 3000 – 2200 π.Χ.) στον ηπειρωτικό και νησιωτικό Ελλαδικό χώρο. Το μάθημα έχει τρεις βασικούς στόχους: (α) να προσεγγίσει κριτικά την έννοια της κοινωνικής πολυπλοκότητας στην Αρχαιολογία, (β) να επισημάνει την πολιτισμική πολυμορφία που χαρακτηρίζει τη μετάβαση από την Εποχή του Λίθου στην Εποχή του Χαλκού στον Ελλαδικό χώρο, (β) να εξετάσει τις διαδικασίες, το ρυθμό και τις επιλογές που διαμορφώνουν το είδος των πολιτισμικών μεταβολών σε σχέση με το φαινόμενο της κοινωνικής πολυπλοκότητας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται συγκριτικά οι καινοτομίες, ο συντηρητισμός αλλά και η στασιμότητα που χαρακτηρίζουν τις μεταβατικές κοινωνίες που αναπτύχθηκαν στο προϊστορικό Αιγαίο κατά τη μετάβαση στον Εποχή του Χαλκού. Τα παραπάνω φαινόμενα εξετάζονται κριτικά μέσα από θεματικές ενότητες που εστιάζουν σε διάφορους τομείς, όπως αυτός της εγκατάστασης, της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης, της οικονομίας, της τεχνολογίας και των ιδεολογικών πρακτικών.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Εξ αποστάσεως εκπαίδευση.</p> <p>Αναλυτικότερα, η διδασκαλία του μαθήματος συνίσταται σε τηλεδιασκέψεις μέσω της πλατφόρμας σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης Big Blue Button, με παράλληλη υποστήριξη από οπτικά μέσα (διαφάνειες, 3D αναπαραστάσεις, video) ενσωματωμένα σε παρουσιάσεις PowerPoint (Microsoft), και κριτική μελέτη επιστημονικών συγγραμμάτων.</p> <p>Στο πλαίσιο των συναντήσεων ενθαρρύνεται η ενεργή συμμετοχή των φοιτητών και των φοιτητριών μέσω ερωταποκρίσεων, καθώς και η ομαδική συζήτηση με παράλληλη καθοδήγηση από τη διδάσκουσα.</p>										
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p>Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές. Συγκεκριμένα, γίνεται χρήση εκπαίδευσης Moodle και σύγχρονων τηλεδιασκέψεων Big Blue Button.</p>										
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο,</i></p>	<table border="1"><thead><tr><th data-bbox="641 1736 1023 1805">Δραστηριότητα</th><th data-bbox="1023 1736 1394 1805">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr></thead><tbody><tr><td data-bbox="641 1805 1023 1850">Διαλέξεις</td><td data-bbox="1023 1805 1394 1850">30 ώρες (1,2 ECTS)</td></tr><tr><td data-bbox="641 1850 1023 1895">Προσωπική μελέτη</td><td data-bbox="1023 1850 1394 1895">75 ώρες (3 ECTS)</td></tr><tr><td data-bbox="641 1895 1023 1964">Εκπόνηση εργασιών/δραστηριοτήτων</td><td data-bbox="1023 1895 1394 1964">82.5 ώρες (3.3 ECTS)</td></tr><tr><td data-bbox="641 1964 1023 2009">Σύνολο Μαθήματος</td><td data-bbox="1023 1964 1394 2009">187.5 ώρες (7.5 ECTS)</td></tr></tbody></table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	30 ώρες (1,2 ECTS)	Προσωπική μελέτη	75 ώρες (3 ECTS)	Εκπόνηση εργασιών/δραστηριοτήτων	82.5 ώρες (3.3 ECTS)	Σύνολο Μαθήματος	187.5 ώρες (7.5 ECTS)
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου										
Διαλέξεις	30 ώρες (1,2 ECTS)										
Προσωπική μελέτη	75 ώρες (3 ECTS)										
Εκπόνηση εργασιών/δραστηριοτήτων	82.5 ώρες (3.3 ECTS)										
Σύνολο Μαθήματος	187.5 ώρες (7.5 ECTS)										

<p>Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνική</p> <p>Μέθοδος αξιολόγησης: μία (1) γραπτή εργασία περιορισμένης έκτασης</p>

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>Εργογραφία</p> <p>* Σημαντικός αριθμός επιστημονικών άρθρων βρίσκονται αναρτημένα και οργανωμένα κατά θεματικές ενότητες στην ιστοσελίδα του μαθήματος.</p> <p>Alram-Stern, E. 2014. Times of Change: Greece and the Aegean during the 4th millennium BC. In B. Horejs, M. Mehofer (eds), <i>Western Anatolia before Troy. Proto-Urbanisation in the 4th Millennium BC? Proceedings of the International Symposium held at the Kunsthistorisches Museum Wien, Vienna, Austria, 21–24 November, 2012</i> (Oriental and European Archaeology, Volume 1), 305-327. Vienna: Austrian Academy of Sciences Press.</p> <p>Aslanis, I., 2018. Greece in the 5th and 4th millennia BC: Researching the “missing” 4th millennium. In S. Dietz, F. Mavridis, Z. Tankosić and T. Takaoğlu (eds), <i>Communities in Transition: The Circum-Aegean Area During the 5th and 4th Millennia BC</i>, 27-32. Oxford; Philadelphia: Oxbow Books.</p> <p>Crumley, C., 1995. Heterarchy and the Analysis of Complex Societies. <i>Archaeological Papers of The American Anthropological Association</i>, 1-5.</p>

Doonan, R., 2007. Lame excuses for emerging complexity in Early Bronze Age Crete: the metallurgical finds from Poros Katsambas and their context. In P.M. Day and R.C.P. Doonan (eds), *Metallurgy in the Early Bronze Age Aegean*, 98-122. Oxford: Oxbow Books.

Kotsakis, K., 2018. Transformation and changes at the end of the Neolithic. In S. Dietz, F. Mavridis, Z. Tankosić and T. Takaoğlu (eds), *Communities in Transition: The Circum-Aegean Area During the 5th and 4th Millennia BC*, 12-16. Oxford; Philadelphia: Oxbow Books.

Kristiansen, K., 2015. Neolithic versus Bronze Age Social Formations: A Political Economy Approach. In K. Kristiansen, L. Šmejda and J. Turek (eds), *Paradigm Found: Archaeological Theory Present, Past and Future Essays in Honour of Evžen Neustupný*, 234-247. Oxford; Philadelphia: Oxbow Books.

Pullen, J.D., 2013. "Minding the Gap": Bridging the Gaps in Cultural Change Within the Early Bronze Age Aegean. *American Journal of Archaeology* 117, 545-53.

Renfrew, C., 2018. Inventing the Final Neolithic. In S. Dietz, F. Mavridis, Z. Tankosić and T. Takaoğlu (eds), *Communities in Transition: The Circum-Aegean Area During the 5th and 4th Millennia BC*, 3-11. Oxford; Philadelphia: Oxbow Books.

Souvatzi, S., 2007. Social complexity is not the same as hierarchy. In S.E. Kohring and S. Wynne-Jones (eds), *Socialising Complexity: Structure, Interaction and Power in Archaeological Discourse*, 37-59. Oxford: Oxbow Books.

Tomkins, P., 2012. Neolithic Antecedents. On the Origins of the Aegean Bronze Age. In E.H. Cline (ed), *The Oxford Handbook of the Bronze Age Aegean*, 31-50. Oxford: Oxford University Press.

Tomkins, P., 2014. Tracing Complexity in 'the Missing Millennium': An Overview of Recent Research into the Final Neolithic Period on Crete. In B.Horejs and M. Mehofer (eds), *Western Anatolia before Troy. Proto-Urbanization in the 4th Millennium BC?, Proceedings of the International Symposium held at the Kunsthistorisches Museum Wien, Vienna, Austria, 21-24 November, 2012*, 345-364. Vienna: Austrian Academy of Sciences Press.

Σύνδεσμοι ενδιαφέροντος

<https://sites.dartmouth.edu/aegean-prehistory/lessons/>

<https://www.culture.gov.gr/el/ministry/SitePages/viewyphresia.aspx?IID=1784>

<https://search.openedition.org/results?q=archaeology&s=&pf=>

<https://www.ims.forth.gr/en/project/view?id=54>